

Instytut Kultury św. Jana Pawła II ma już 5 lat!

To jedyny w Rzymie akademicki ośrodek badań i rozwoju dziedzictwa Jana Pawła II, który podejmuje interdyscyplinarną refleksję inspirowaną życiem i myślą św. Jana Pawła II nad najważniejszymi problemami współczesnego Kościoła i świata. W niedzielę 18 maja 2025 r. minęło dokładnie 5 lat od jego utworzenia na Angelicum w 100. rocznicę urodzin Karola Wojtyły.

Instytut Kultury św. Jana Pawła II (*St. John Paul II Institute of Culture*) powołano 5 lat temu na wydziale filozofii Papieskiego Uniwersytetu św. Tomasza z Akwinu – Angelicum w Rzymie, uczelni która w gronie swoich absolwentów ma dwóch papieży – Jana Pawła II i Leona XIV. To właśnie na rzymskim uniwersytecie Angelicum młody Karol Wojtyła w 1948 r. obronił doktorat poświęcony św. Janowi od Krzyża. Prawie 40 lat później, absolwentem tej samej uczelni został Robert Francis Prevost, dziś papież Leon XIV. Angelicum to jedna najbardziej prestiżowych uczelni katolickich na świecie, kształcąca przyszłe elity Kościoła – formację intelektualną zdobywają tu studenci z blisko stu krajów.

Instytut powstał dzięki wsparciu prywatnych przedsiębiorców z Polski i jest współprowadzony przez Fundację Świętego Mikołaja, wydawcę Teologii Politycznej. Miejsce powołania Instytutu nie jest przypadkowe.

Myśląc z Janem Pawłem – 5 lat Instytutu Kultury św. Jana Pawła II (*St. John Paul II Institute of Culture*)

„To nie jest ośrodek skoncentrowany wyłącznie na badaniach historycznych. My chcemy myśleć wraz z Janem Pawłem II” – mówi dr **Dariusz Karłowicz, jeden z inicjatorów powołania Instytutu, obecnie jego dyrektor programowy.** „Nie przez przypadek Instytut jest częścią wydziału filozofii. Realizowane w tym miejscu studia, wykłady i projekty mają na celu próbę współmyślenia z Janem Pawłem II o najistotniejszych kwestiach kultury duchowej, a więc m.in.: o solidarności, miłosierdziu, sztuce chrześcijańskiej, miejscu Kościoła we współczesnym świecie, czy kryzysie duchowym Europy i rozmaitych problemach chrześcijaństwa” – dodaje Karłowicz.

Po pięciu latach od powstania, Instytut jest prężnie działającym międzynarodowym ośrodkiem akademicko-naukowym, który we współpracy z licznymi partnerami, realizuje ambitne projekty naukowe, kulturalne i wydawnicze. Są to m. in.:

- elitarne, **interdyscyplinarne, roczne podyplomowe studia w języku angielskim, „JP2 Studies”**, poświęcone postaci i dziedzictwu Jana Pawła II;
- **cykl prestiżowych wykładów otwartych: JP2 Lectures** z udziałem intelektualistów światowego formatu, którzy w dialogu z myślą św. Jana Pawła II podejmują refleksję nad kluczowymi

wyzwaniami naszych czasów. Serię zainauguował kard. Gianfranco Ravasi, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Kultury 2007-2022, wystąpieniem: „*Does Christianity need Culture?*”.

- międzynarodowe konferencje (m. in.: „Miłosierdzie Boże w teologicznej refleksji i praktyce”, „Wolność religijna, wojna sprawiedliwa i suwerenność narodów w ujęciu Pawła Włodkowica”, „Wiara i rozum w świetle myśli Jana Pawła II”, „Kościół i kultura”, „Błogosławiona Rodzina Ulmów – Męczennicy wojny”);
- książki w języku polskim i angielskim;
- wystawy i spektakle teatralne;
- stypendia dla studentów i intelektualistów;
- projekt „Namalować katolicyzm od nowa” przez który Instytut aktywnie działa na rzecz ożywienia współczesnego malarstwa sakralnego.

Wydarzenia Instytutu, w tym JP2 Lectures, konferencje, debaty i inne wykłady są dostępne dla każdego na platformie YT Teologii Politycznej i Angelicum. Teksty wykładów wydawane są w serii „Myśląc z Janem Pawłem II. Wykłady Janopawłowe” w języku polskim i angielskim.

„Coraz wyraźniej widać, że Instytut stał się jednym z najciekawszych w Europie miejsc refleksji nad najbardziej aktualnymi problemami współczesnego świata i Kościoła w kontekście myśli i nauczania św. Jana Pawła II” – stwierdza **prof. Michał Paluch OP**, były rektor Angelicum.

Od czasu powstania Instytut zaprosił do współpracy wybitnych uczonych z całego świata, reprezentujących różne dyscypliny naukowe. Są to filozofowie tej miary co Rémi Brague, Chantal Delsol, John Finnis, Jean-Luc Marion, Vittorio Possenti, Richard Swinburne; teologowie jak John Cavadini, François Daguet OP, Michael Nazir-Ali, John Milbank, bp Rowan Williams, teoretycy nauki społecznej jak Helen Alford OP czy Francis Hittinger, badacze pontyfikatu jak George Weigel, oraz myśliciele z innych dziedzin jak choćby Lord John Alderdice, Alistair Dutton, Carl A. Anderson, kard. Gianfranco Ravasi, Andrea Riccardi, Massimiliano Signifredi czy Joseph Weiler. W tym gronie nie brakuje wybitnych polskich intelektualistów i naukowców, wśród nich są Cezary Binkiewicz OP, Marek Cichocki, ks. Andrzej Dobrzyński, Dariusz Gawin, Michał Gierycz, Mirosława Grabowska, śp. Stanisław Grygiel, Jarosław Kupczak OP, Michał Paluch OP, Ewa Thompson, Mateusz Werner, Krzysztof Zanussi.

Doświadczenia studentów

„Najbardziej podobał mi się moduł poświęcony solidarności. To, czego się tutaj nauczyłam, zabiorę ze sobą w przyszłość. Już teraz to doświadczenie dało mi wiele do myślenia nad moją dalszą drogą” – powiedziała **Sinead Gaffney** z Irlandii, uczestniczka JP2 Studies.

„Pamiętam jak na początku roku akademickiego usłyszeliśmy, że JP2 Studies to niepowtarzalna okazja w życiu, z której warto czerpać pełnymi garściami. Początkowo wydawało mi się to przesadą – nie wiedziałem jeszcze, czego się spodziewać. Teraz przyznaję, że to prawda. To doświadczenie zmieniło moje życie i dziękuję wszystkim osobom, które to umożliwiły i przyczyniły się do utworzenia tych studiów” – mówił **Zachary Calleja** z Malty, student JP2 Studies.

„W czasie moich studiów uczestniczyłem w kursie ojca Kupczaka OP, poświęconym głównym tematom nauczania teologicznego naszego wielkiego papieża, św. Jana Pawła II. Szczególnie zafascynowało mnie, jak znaczący był udział biskupa Wojtyły w Soborze Watykańskim II i jak wielki wkład wniósł w kształtowanie jego dokumentów. Czuję się głęboko zainspirowany postacią Jana Pawła II, jego życiem i nauczaniem. Szczególnie ważna - dla mnie jako Nigeryjczyka - była jego walka z komunizmem i wszelkimi formami totalitaryzmu. Był to jedyny papież, który odwiedził Nigerię dwukrotnie – w 1982 i 1998 roku. Druga wizyta była szczególnie ważna, gdyż odbyła się w czasie dyktatury wojskowej; papież wezwał wtedy do uwolnienia więźniów politycznych, co wkrótce po jego wyjeździe faktycznie nastąpiło” – wyznał **ks. Emmanuel Martins Edi** z Nigerii.

Kultura i wiara

„Przekonanie Jana Pawła II o szczególnym znaczeniu kultury jest czymś bardzo intrygującym i niewątpliwie arcypolskim. Wyrasta z doświadczenia narodu, który przetrwał nie dzięki gospodarce, armii, czy instytucjom, a właśnie dzięki kulturze” – mówi Dariusz Karłowicz, dyrektor programowy Instytutu Kultury Jana Pawła II.

W poniedziałek **19 maja**
studenci „JP2 Studies”
wystawią spektakl teatralny na
podstawie dramatu Karola
Wojtyły „Jeremiasz”, w
reżyserii prof. Jarosława
Kiliana. Przedstawienie
odbędzie się w kościele św.
Dominika i Sykstusa na
Papieskim Uniwersytecie św.
Tomasza z Akwinu w Rzymie.
Sztuka będzie wystawiana w
języku angielskim. Wstęp
wolny

Wiele spośród
siedemdziesięciu
zrealizowanych do
tej pory wykładów
oraz kursów
prowadzonych w
ramach JP2 Studies
dotyka problemu
kultury, w tym
szczególnie jej relacji
z wiarą.

Wyczekiwany
każdego roku
wydarzeniem
kulturalnym,
związanym z

urodzinami Jana Pawła II, jest wystawienie przez studentów „JP2 Studies” sztuki teatralnej na podstawie jednego z dramatów Karola Wojtyły, pod kierunkiem prof. Jarosława Kiliana. Dotychczas rzymska publiczność miała okazję obejrzeć inscenizacje dramatów „Hiob”, „Brat naszego Boga”, a także poematu „Tryptyk rzymski”. Z okazji 105. rocznicy urodzin Jana Pawła II, w tym roku na rzymskim Angelicum zobaczymy spektakl na podstawie dramatu „Jeremiasz”.

Wyrazem starań Instytutu o twórcze rozwinięcie troski Jana Pawła II o kulturę jest też projekt pt. „**Namalować katolicyzm od nowa**”. W ramach inicjatywy wybitni polscy malarze, na specjalnie zamówienie, tworzą współczesne obrazy sakralne. Ich prace są pokazywane na

wystawach w Rzymie, wielu miastach Polski. Projekt cały czas się rozwija, gromadzi coraz liczniejszą rzeszę artystów i intelektualistów przekonanych o potrzebie odrodzenia sztuki sakralnej w duchu tradycji malarstwa zachodniego. Do tej pory, dzięki hojności polskich, prywatnych mecenasów sztuki, powstały nowe wizerunki Jezusa Miłosiernego (2022), współczesne obrazy tajemnicy Zwiastowania (2023) i Nawiedzenia (2024).

Polskie doświadczenie – solidarność, miłosierdzie i Paweł Włodkowic

Wśród tematów podejmowanych przez Instytut nie brakuje zagadnień stanowiących część intelektualnego i duchowego dziedzictwa Polski, którym Jan Paweł II, podczas swojego pontyfikatu, nadał uniwersalny wymiar.

Przykładem jest cykl „**Re-thinking Solidarity**” prowadzony przez Lorda Johna Alderice'a, w którym punktem wyjścia do rozważań nad źródłem i sensem międzyludzkiej solidarności, była rocznica powstania „Solidarności” i encyklika „*Dives in Misericordia*”. Słuchacze rzymskiej uczeni mieli też okazję wysłuchać **konferencji o błogosławionej rodzinie Ulmów** oraz uczestniczyć w dyskusji o miłosierdziu w perspektywie teologicznej i praktycznej w **25-lecie kanonizacji siostry Faustyny Kowalskiej**.

Wyjątkowym wydarzeniem było opublikowanie anglojęzycznego wyboru **dzieł Pawła Włodkowica** (1370-1435) – polskiego prawnika, dyplomaty, prekursora idei tolerancji religijnej. Wystąpienie Włodkowica zaprezentowane na soborze w Konstancji (1414-1418) jawi się dziś jako prekursorska zapowiedź nowożytnej koncepcji praw

człowieka, będąca istotnym wkładem polskiej kultury w rozwój europejskiej myśli XV wieku. Instytut zorganizował dwie konferencje międzynarodowe poświęcone postaci Pawła Włodkowica, jego myśli i jej współczesnym implikacjom, w tym zagadnieniu wojny sprawiedliwej i wolności religijnej.

Zapraszamy do grona darczyńców Instytutu!

Działalność Instytutu jest finansowana w całości przez ze środków prywatnych, fundament budżetu zawdzięczamy hojności polskich przedsiębiorców. Grono darczyńców Instytutu jest otwarte dla wszystkich, którzy pragną dołożyć własną cegiełkę do dzieła niesienia dorobku Wielkiego Papieża w przyszłość!

5 lat Instytutu Jana Pawła II to:

- Roczne elitarne, **interdyscyplinarne, podyplomowe studia w języku angielskim, JP2 Studies**, dla osób świeckich i duchownych.
- Ponad **40 prestiżowych wykładów otwartych: JP2 Lectures** (dostępnych online) z udziałem intelektualistów światowego formatu, którzy w dialogu z myślą św. Jana Pawła II podejmują refleksję nad kluczowymi wyzwaniami naszych czasów;

- **Międzynarodowe konferencje** (m. in.: „Miłosierdzie Boże w teologicznej refleksji i praktyce”, „Wolność religijna, wojna sprawiedliwa i suwerenność narodów w ujęciu Pawła Włodkowica”, „Wiara i rozum w świetle myśli Jana Pawła II”, „Kościół i kultura”, „Błogosławiona Rodzina Ulmów – Męczennicy wojny”);
- Cykl **debat „Re-thinking Solidarity”** prowadzonych przez Lorda Johna Alderice'a, zorganizowany we współpracy z St. Benet's Institute (University of Oxford), Centre for Democracy and Peace Building (Belfast) oraz Instytutem Kultury Polskiej w Londynie;
- **Spektakle** na podstawie dzieł literackich Karola Wojtyły, w reżyserii prof. Jarosława Kiliana, ze studentami Angelicum w rolach głównych. Do tej pory rzymska publiczność mogła obejrzeć sztuki „Hiob”, „Brat naszego Boga” oraz „Tryptyk rzymski”. 19 maja 2025 r. wystawiony będzie spektakl „Jeremiasz”;
- **Publikacje** w języku polskim i angielskim „Myśląc z Janem Pawłem II”, a także wydania angielskie książek o Pawle Włodkowicu wraz z tłumaczeniem jego pism oraz pism teologicznych Jacka Salija OP;
- **11 wystaw i 5 konferencji, 21 wykładów i debat o sztuce chrześcijańskiej** projektu „Namalować katolicyzm od nowa”;

- Wystawa fotografii Adama Bujaka „Z Krakowa do Rzymu. Jan Paweł II” i koncert;
- Cykl „Jan Paweł na nowo odczytany” – 20 wykładów na YT, polskich historyków i teologów prezentujący pontyfikat i nauczanie św. Jana Pawła II, według Jego encyklik;
- **Seria wykładów George’a Weigla na YT o życiu i myśli Karola Wojtyły** pt. „JP2Kwintesencja”
- **Program stypendialny**, dzięki któremu studenci i intelektualiści z Polski mogą studiować przez rok na Angelicum w Rzymie.

Zobacz też

<https://angelicum.it/st-john-paul-ii-institute-of-culture/>

<https://teologiapolityczna.pl/instytutjp2>

fot. Jakub Horbacz